

**Votre Programme Matmidim – Chiour BETH**

**Semaine du 8 au 12 janvier 2023**

**Souguia n° 79**

ט"ו



**Matmidim**

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

**Grama (5)**

**Koah' Koh'o et Hassarat Hamoné'a**

Cette semaine nous 'terminons' la Souguia de Grama en nous penchant sur les deux derniers grands thèmes. D'abord celui de Koah' Koh'o : lorsque l'homme entraîne une action, et que l'énergie engendrée provoque une autre action qui va créer l'interdit (par exemple s'il jette une pierre sur un objet, qui va lui-même se déplacer et casser un autre objet. Puis nous étudierons la notion de Hassarat Hamoné'a, qui est le principe de délivrer une force qui va elle-même se déplacer, par exemple ouvrir un robinet qui entraîne l'écoulement de l'eau sur un jardin pendant Chabbat.

***Bon Limoud sur Matmidim !***

### **Tephila avant le Limoud**

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תִּקְלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשֵׁל בְּדַבָּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבָּר הַלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

### **Tephila après le Limoud**

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רְצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רְצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֹאֲמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

## Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Edmond Mimoun ben Yahia , Micheline Esther bat Marie , Francine zari bat Esther

### 1. Koah' Koh'o

Etudier la Guemarra indiquée avec les explications de Rachi et du Ramban. Selon vous Koah' Koh'o est-il H'ayav dans Shabbat ? (Tosfot et Ran en option)

#### כלל גדול פרק שביעי שבת

#### עג:

ואין כאן משום בנין צבית דקלקול הוא ולזריעה נמי לא חזיא אצל אס היה צריך לה חייב משום צונה: לרבי יהודה. צפרק המלניע (לקמן נג): גבי מוילא את המת צמטה: **מסקן**. כמו מוילא את המת לקוברו אינו צריך לגופה דהוצאה ולא למת אלא לפנות ציתו. והוצאה הצריכה לגופה כגון שהוא צריך לחפץ זה צמקוס אחר: **מקלקל הוא**. את ציתו: גודר. צתמרים: **ומוסק**. צזיתים: אורה. צתאנים: **דשדא פיסא לדיקלא**. זרק פיסת רגבים לדקל: **ואסר סמרי**. השיר התמרים: **סולג**. תולדה דקוור: **מפרק**. תולדה דדש שמפרק תצואה משצליה לשון פורק מן החמור דישקארגיי"ר צלע"ז רבינו לוי וגם צתצובת רבינו משולם הגאון מנאמתי כן ואף זה מפרק התמרים מן המכבדות: אין דרך פלישה ופריקה צבך. על ידי זריקה אלא או ציד או ככלי ומולג כלאחר יד הוא ופטור: **דכניף מלחא ממלחא**. שצבר מלח ממשרפות

אחת אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי חייב שתים אחת משום תולש ואחת משום מפרק רב אשי אמר אין דרך תלישה בכך ואין דרך פריקה בכך: והמעמר: אמר רבא האי מאן דכניף מילחא ממלחתא חייב משום מעמר אביי אמר אין עימור אלא בגידולי קרקע: והדש: תנא הדש והמנפץ והמנפט כולן מלאכה אחת הן: הזורה הבורר והטוחן והמרקד: היינו זורה היינו בורר היינו מרקד אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל מילתא דהויא במשכן אע"ג

וכדאמר רבי יוחנן לקמן צפ' חזית (דף קמה). אחד כצעים ואחד שלקות שסחטן לגופן מותר למימיהן חייב חטאת ואמאי שרי לגופן ליהוי כמלאכה שאינה צריכה לגופה אלא טעמא לפי שאין דרך דישה בכך: **ואחת משום מפרק**. אין נראה לר"י כמו שמפרש רש"י שמפרק האילן ממשאו מן הפירות שעליו אלא כמו שפירש רבינו שמואל' שיש על התמרים קליפה העליונה וכשהוא מכה צתמרים מפרק את הקליפה מן התמרים והוא כמו דש שמפרק את הצואה מן השכולת: **מפרק**. פירש"י דהוא תולדה דדש וקשה לר"ת דצשיליה המלניע (לקמן נה). אמר דחולב חייב משום מפרק ואי הוה תולדה דדש הא אמר לקמן גבי הפונע חלזון דלרבנן אין דישה אלא בגידולי קרקע ואין לומר דדוקא חלזון שהוא דג פטרי רבנן ללא הו גידולי קרקע אצל בחולב מחייבי דצהמה חשיבא גידולי

#### חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף עג עמוד ב

הא דאמרין במאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי חייב משום מפרק, פירש"י ז"ל שאף זה מפרק תמרים מן הדקל, ותמה אני בוצר וגודר ומוסק ליחייב שתים, אלא עיקר הפי' כדברי האומר שהן נתלשין עם המכבדות ואחר כך דשין אותן, שמחמת דשדא פיסא לדיקלא נתלשו המכבדות מהדקל וכשהן נופלין לארץ מכוחו הן נחבטין ונדושין ונפרקין התמרים מן המכבדות והיא תולדה דדש.

#### חידושי הר"ן מסכת שבת דף עג עמוד ב

גמרא אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי חייב שתים. פרש"י ז"ל שאף זה מפרק תמרים מן הדקל. ולא נהיר דאי הכי מאי איריא תמרי בוצר וגודר ומוסק ואורה לחייב נמי תרתי אלא דוקא בתמרים הוא דמחייב תרתי לפי שהן באילן כעין אשכל וכשאשכל נתלש מן האילן חייב משום תולש וכשנחבט בקרקע ונפרקין התמרים מן האשכל חייב משום מפרק:

Comment le Sfat Emeth comprend-il Rachi ? (facultatif)

**שפת אמת מסכת שבת דף עג עמוד ב**

שם בגמ' אר"פ האי מאן דשדא פיסא לדיקלא כו' ואחת משום מפרק כתבו התוס' בשם רש"י דמפרק האילן ממשאו מן הפירות שעליו, ולפ"ז לאו דוקא בתמרים אלא בכל הפירות הדין כן [כמ"ש הרמב"ן והר"ן על זה דא"כ גם בבוצר ומוסק ליחייב תרתי], אמנם ברש"י שלפנינו אינו כן אלא מפני שמפרק התמרים מן המכבדות, ונמצא דחייב משום קוצר המכבדות מן האילן וכשנתלשו מן המכבדות חייב משום מפרק [וכן פ"י ג"כ הרמב"ן והר"ן ע"ש]. אך לפ"ז נמצא דגם כשיתלוש ענבים מן האשכול התלוש יתחייב משום מפרק אבל לפי התוס' שיש על התמרים קליפה העליונה ניחא הכל דשפיר הוי מפרק מגידולו אוכל מתוך פסולת:

Quel est l'avis du Iglei Tal dans Koh'o ? (facultatif)

**אגלי טל ביאורים מלאכת טוחן אות ה**

[...] שהרי בשבת ע"ג: אמר רב פפא האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי חייב שתיים אחת משום תולש ואחת משום מפרק ר' אשי אמר אין דרך תלישה בכך ואין דרך פירוק בכך. ומ"מ אם הי' הדרך כך הי' חייב על מה שנעשה בכוחו אף דבמשכן לא הי' רק בגופו. וכן במשנה ק"ב. זרק לעשות חבורה ונזכר עד שלא נעשית חבורה הא לא נזכר חייב אף שלא עשה חבורה בגופו רק בכחו [...]

**Les mots du jour à apprendre :**

Celui qui	האי מאן
A cause de	משום
Chemin, façon	דרך

**Programme du lundi**

*L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat*

*Edmond Mimoun ben Yahia , Micheline Esther bat Marie , Francine zari bat Esther*

Quel est le Din de Koah' Koh'o dans Dinei Néfachot et Dinei Mamonot ? (Roch et Or Sameah facultatifs)

**ז: אלו הן הגולין פרק שני מכות**

ואונס כרלון: הא דאסליע. חייב שכל שליכה שהתליעה כשדורסין עליה נכפפת היא למטה וירידה היא ואם לא התליעה אין כאן ירידה: הא דמהדק. אם היטה השליכה מלא הנקב שהיא תחובה זו ואחזיה יפה יפה אין כאן דרך ירידה ופטור. לא מהדק ירידה יש כאן ומייב: מותני' מן העץ המתבקע. יא קיסס וניתו למרחוק והרג: גמ' נאמר והאמר

הא דמיהדק והא דלא מיהדק: **מותני'** שנשמש הברזל מקתו והרג רבי אומר אינו גולה וחכמים אומרים גולה מן העץ המתבקע רבי אומר גולה וחכמים אומרים יאינו גולה: **גמ'** תניא אמר להם רבי לחכמים וכי נאמר ונשל הברזל מעצו והלא לא נאמר אלא מן העץ ועוד נאמר עץ למטה ונאמר עץ למעלה מה עץ האמור למעלה מן העץ המתבקע אף עץ האמור למטה מן העץ המתבקע אמר רב חייא בר אשי אמר רב ושניהם מקרא אחד דרשו ונשל הברזל מן העץ רבי סבר יש אם למסורת ונישל כתיב ורבנן סברי יש אם למקרא ונשל קרינן ורבי יש אם למסורת סבירא ליה והאמר

עץ למטה. ונשל הברזל מן העץ: ונאמר עץ למעלה. לכרות העץ: יש אם למסורת. כמה שנמסרה כתב של תיבה למטה או לריכין לדורשה ולא לפי המקרא כשאתה קורא ונשל אתה מוסיף הצרה של אל"ף או של ה"א בין נו"ן לשי"ן ולפי המסורת ונישל כתיב ופירושו נישל שהשיל הברזל מן העץ המתבקע ומלא את רעהו. ורבנן סברי יש אם למקרא ונשל קרינן לשון פעל הברזל עצמו נשל מעל עשו:

## אלו הן הגולין פרק שני מכות ח.

הא דרב יצחק בר' יוסף בן צנהדרין בשמעתא קמייתא (דף טז. ד):  
 היינו. דקא הדרי רבי ואמר ועוד למילפיה בגזירה שוה: פיסא.  
 רגז גוש עפר כלישני"א בלע"ז: ואמר סמרי. והשיר תמריס: בלע"ז  
 למחלוקת. דהיינו דומיא דמן העץ המתבקע: מהו דסימא. הא

והאמר רב יצחק בר' יוסף אמר רבי יוחנן  
 רבי ורבי יהודה בן רועי' וב"ש ור"ש ור"ע  
 כולו סבירי להו יש אם למקרא היינו  
 דקאמר להו ועוד אמר רב פפא מאן דשדא  
 פיסא לדיקלא ואתר תמרי ואזול תמרי וקטול  
 באנו למחלוקת דרבי "ורבנן פשיטא מהו  
 דתימא ככח כחו דמי קמ"ל אלא כח כחו  
 לרבי היכי משכחת לה כגון דשדא פיסא  
 ומחיה לגרמא ואזיל גרמא ומחיה לכבאסא  
 ואתר תמרי ואזול תמרי וקטול: מתני' הוורק

לרבי ככח כחו דמי ופטור שהרג  
 היה כח ראשון ונשירת התמריס היה  
 כח שני קמ"ל שהרג כגרון והתמריס  
 כקיסס הנימו: לגרמא. הוא עץ  
 החרות שהתמריס תלוין אללו:  
 ומחיה לכבאסא. הוא אשכול התמריס  
 המקובצים יחד: מתני' ר"א בן

**תוספות**  
**מהו דתימא ככח כחו דמי.** ולא  
 דמי לעץ המתבקע דהתם  
 נגע צמח שצידו בשעת המזח העץ  
 אבל הכא שכבר יצא מידו בשעת  
 המזח תמריס דמי שפיר לכח כחו  
 אימא לא ליחייב קמ"ל:

## כיצד הרגל פרק שני בבא קמא יח.

והא חבל משונה הוא. בשלמא אי אדלי קאי איכא לאוקמא בחבל  
 גרוע וישן ובלוי דאורחיה הוא ליפסק בחטיטה מועטת  
 שמחטטין למנוח המים שבחבל אבל השתא דקאי אכבל ע"כ איירי  
 בחבל חזק דשייכא ציה תשלום אי נמי אי אדלי קאי מנינו לפרש  
 דנפסק היינו שהותר הקשר שהיה  
 ציה הדלי קשור בחבל:

**תפשוט דלאו ככחו דמי.** הוה  
 מצי למימר דזיל הכא  
 קמדיה ליה וזיל הכא קמדיה ליה אלא  
 דבלאו הכי משני שפיר:

**וע"ז** הגדיש משלם ח"ג. לקמן (דף  
 כג.) מפרש למ"ד אשו משום  
 חזיו על כל הגדיש משלם חזי נוק  
 דחזיו דכלב הן והוה צרורות לבד  
 ממוקס גחלת ולמ"ד אשו משום  
 ממונו על כל הגדיש פטור ועל מוקס  
 גחלת חזי נוק גדלדייה אדוי:  
**נזק שלם מגופו מי אשכחן.** פירוש  
 צכי אורחיה:

**במועד** מתחילתו מי שמעת  
 ציה א"א בגון דשני  
 ואייעד. זו גירסת הקונט' ומפרש  
 כיון דאייעד הדרי ה"ל כי אורחיה

צרוכות. והצרוכות שברו הכלים והוא לא נגע בכלי. מאן  
 דאמר מועד סבר לה כסומכוס ומאן דאמר אינו מועד סבר לה  
 כרבנן: **ונשבר הדלי.** קס"ד דעל ידי שהיה התרנגול מנקר את  
 החבל נתגלגל הדלי ונשבר: **סרגמא אכבל.** הא דקמתי נוק שלם

בהתי' צרורות ובפלוגתא דסומכוס ורבנן  
 קמיפלגי ת"ש תרנגולין שהיו מחטטין בחבל  
 דלי ונפסק החבל ונשבר הדלי משלמין נוק  
 שלם שמוע מינה בתר מעיקרא אזלינן תרגמא  
 "אחבל והא חבל משונה הוא דמאוס בלישה  
 והא נשבר דלי קתני אלא סומכוס היא  
 דאמר צרורות נוק שלם משלם אי סומכוס  
 אימא סיפא גיתו ממונו שבר ונפל על כלי  
 אחר ושברה על הראשון משלם נוק שלם  
 ועל האחרון משלם חצי נוק ואי סומכוס מי  
 אית ליה חצי נוק וכי תימא שאני ליה  
 לסומכוס בין נוק כחו לכח כחו ואלא הא  
 דבבעי רב אשי כח כחו לסומכוס ככחו דמי  
 \* או לאו ככחו דמי תפשוט ליה דלאו ככחו  
 דמי אלא לאו רבנן היא ש"מ בתר מעיקרא  
 אזלינן אמר רב ביבי בר אבוי \* דהאזיל מיניה  
 צה"ל דמאוס בלישה. שמדובקת  
 צו עיסה. דמאוס לשון לכלוך:  
 אלא סומכוס היא. ולעולם בתר תבר  
 מנא אזלינן וצרוכות הן וסומכוס  
 היא: בין כחו לכח כחו. דלי שנתגלגל  
 הו כחו והאחר שנשבר צרוכות  
 הדלי הו כח כחו: דבעי רב אשי.  
 לקמן בשמעתין: דקא אזיל. דלי:  
 מיניה מיניה. דתרנגול ולא נשבר  
 על ידי גלגול למקום אחר אלא הוא  
 דוחפו כל שעה ובשעת שצירה נמי:  
 קסבר מגופו משלם. והיינו אינו מועד  
 דדינו כתם לכל מילי: קסבר מעלייה  
 משלם. והאי מועד דקאמר לאו  
 לנזק שלם אלא לענין עלייה לחזי  
 נוק: לא כפלוגתא דסומכוס ורבנן.  
 ומועד לנזק שלם קאמר: ועל

### רא"ש מסכת בבא קמא פרק ב סימן ב

בעי רב אשי כח כחו לסומכוס ככחו דמי וכו' רב אלפס ז"ל לא הביא הך בעיא משום דלסומכוס מבעיא ליה ולית  
 הלכתא כוותיה ולי נראה דיש נפקותא גדולה בבעיא זו דמתוך בעייתו משמע **דפשיטא ליה כח כחו ככחו דמי**  
**לכ"ע** ולרבנן משלם על כח כחו חצי נזק כמו על כחו ומבעיא ליה אי סומכוס גמר הלכתא דצרוכות לכח כחו לחצי  
 נזק כמו לרבנן כחו או דלמא לא גמר הלכתא כלל ואף על כח כחו משלם נזק שלם אבל הא לא מיבעיא ליה אי  
 גמר הלכתא ומוקי לה בכח כחו ולחייב חצי נזק ואף על גב דמן הדין פטור דכח כחו לאו כגופו דמי דבהא ליכא  
 לאיסתפוקי דפשיטא דהלכתא לגרועי תשלומין אתא ולא לחייב במקום שראוי לפטור ומשום הכי לא קאמר לעיל (דף  
 יז ב) לא דכ"ע כחו לאו כגופו דמי וחצי נזק צרוכות הלכתא גמירא לה דמשלם חצי נזק משום דפשיטא ליה דהלכתא לגרועי  
 אתא כדאמרינן גבי סוכה אתאי הלכתא וגרעתא לשלישית ואוקימתא אטפח (סוכה דף ו ב) וקרוב לענין זה מצאתי בפ"י  
 הר"ז הלוי ז"ל ובשמעתין דכלב שנטל חררה (לקמן דף כא ב) **לא פ"י התוס' כן:**

## אור שמח הלכות שבת פרק ט הלכה ב

הנה דע דכמה ענינים מצאנו דכח כחו לא חשיב כגופו, והוא לענין רציחה, במכות, דף ח' ע"א, דמאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי ואזיל תמרי וקטיל כו' דהוי כח כחו ופטור, וכן בשבת מצאנו שחייב בזורק מרשות לרשות, וה"נ בזורק ועושה חבורה דמייחייב ע"י כחו, אבל ע"י כח כחו לא שמענו שיתחייב, וכמו כן גבי זב בעירובין ל"ה ע"א מחמת רעדה ברש"י שם (ד"ה מחמת) דהוי כח כחו יעו"ש,

ובזה ביארתי הירושלמי פרק במה מדליקין (שבת פ"ב) הלכה ה', הבעיר וכבה בנפיחה אחת חייב שתיים, פירוש כי היו שתי נרות לפניו, אחת כבויה ואחת דולקת, והבעיר את הכבויה ונמשך האור מהנר הדולק אליה ונכבה במקומו, כי כן דרך נר הנדלקת תחת נר אחר, א"ר אבדימי כו' הדא אמרה נפח בכלים ושברן משלם נזק שלם, ולענין תרנגול קאי, דצרות באדם לא אשכחן, דעל חיציו מחייב נזק שלם, וכמו שאמרו בפרק כיצד הרגל ב"ק דף כ"ב ע"א עיין שם ברש"י, וטעמא דאם תחשוב הנפיחה ככחו אם כן הכבוי שהיה ע"י הדלקת הנר התחתונה, שנמשך אליה האור של הנר האחרת ונכבית, אותה נר הוי כמו כח כחו, ויהי פטור בשבת על הכבוי, ואמאי חייב שתיים, וע"כ דהנפיחה הוי כמו גופו, משום דמגופו קא אתי, והוי הכבוי ע"י כחו, וחייב בשבת, א"כ תרנגול שנפח בכלי ושברו חייב נזק שלם, וכן אזלא שיטת ירושלמי בבא קמא, דלא כתלמודין דמחשיב זה לצרות, ורק בס"ד אמר (שם יח, ב) גבי הטילה גללים כיון דמגופה גרירין, וזה נכון.

**למדנו מזה דעל כח כחו אינו מתחייב גבי שבת**, כיון שכן נראה דאף על גב דתולדה ראשונה הבאה מן האש חייב אם מבשל, מכל מקום על תולדה של התולדה, כמו דבר שנתחמם במים שהוחמו מן האש, כגון ברזל שבא בקדירה חמין ונתחמם, תו אי צלה בו ביצה פטור, דהוי תולדה דתולדה, וכמו שכח כחו לא חשיב כמו גוף הדבר כן תולדת תולדת האש לפי רחוק יחוסה אצל האש נפקע ממנה שם האש, והוי חומה כחום טבעי שאינו מסיבת האש, כמו חמי טבריא, ופוק חזי בפרק כיצד צולין (פסחים) דף ע"ה ע"א שקיל וטרי אם חשיב תולדות אש כאש, וירושלמי שם (שם ה"ג) דפליגי רבן גמליאל ורבנן יעו"ש, אבל תולדה דתולדת אש לא חשיב אש בשום דוכתא, וז"ב.

וכיון שכן נראה לנו לומר בסברת הש"ס דקדירה דהיא עצמה מהני להבישול, עיין (פסחים) פרק כל שעה כ"ז ע"א דקדירה חשיב גורם, א"כ בכלי שני, אף כי איכא דבר המתבשל בכלי שני, וכלישנא קמא גבי מלח (שבת מב, ב), אם יהיב בכלי שני אינו חייב משום מבשל, דהמים של כלי ראשון הוחמו באור, והוי חום שלהן תולדת אש, ואח"כ מתחמם מתוכם הקדירה הכלי שני, וחום הכלי שני הוי תולדת תולדת האש, וחומה כחמי טבריא, וא"כ המלח מתבשל ע"י חום המים שחום שלהן תולדות אש וע"י חום הקדירה, דהוי חומה כחמי טבריא, ופטור משום מבשל. [...]

### Les mots du jour à apprendre :

Il est enseigné dans une Braïta	תְּנִיָא
En bas	לְמַטָּה
En haut	לְמַעְלָה

## Programme du mardi

*L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat*

*Edmond Mimoun ben Yahia , Micheline Esther bat Marie , Francine zari bat Esther*

## 2. Hassarat Hamoné'a

Voir les Guemarrot suivantes et lister les cas de Hassarat Hamoné'a (les deux dernières sont facultatives)

## קב: כל כתבי פרק ששה עשר שבת

רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות אמר רב יהודה פותח אדם דלת כנגד <sup>(6)</sup> מדורה בשבת <sup>(7)</sup> דלייט עלה אביי במאי עסקינן אילימא ברוח מצויה מאי טעמיה דמאן דאסר אי ברוח שאינה מצויה מאי טעמא דמאן דשרי לעולם ברוח מצויה מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן: עושין מחיצה

## עז: הגשרפין פרק תשיעי סנהדרין

בר יהודה משמיה דרב מצא איתמר <sup>(8)</sup> אמר רב פפא יהאי מאן דכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא גירי דידיה הוא ומיחייב <sup>(9)</sup> הגני מילי בכח ראשון אבל בכח שני גרמא בעלמא הוא ואמר רב פפא

או חזר מכח היתוך או שמא לא זה ולא זה אלא על החרס הזה והיה מדרון והלכה ההואה על המחט דליכא כמו כלל: דכפסיה. קשר ידיו ורגליו על שפת היס: ואשקיל עליה בידקא דמיא. הפנה את מרוצת המים עליו: גיריה דידיה הוא. הן הן חליו והרי הוא כורק בו חץ וכדמפרש ואזיל שהמים צאים בכח ראשון עליו מיד כגון שהניחו סמוך לשפת היס והשפה מדרון: בכח ראשון. כשפינה להם דרך ללד זה מיד נפלו עליו דהוי כמו: אצל בכח שני. שהניחו רחוק קצת ולא נפלו המים מיד בצאתן מגדרותיהן עליו אלא לאחר מכהן הלכו על המקום שהוא שם גרמא הוא ולא מכחו: והלכה ללדין. דרך נפילתה שלא נפלה כנגדו אלא כשהיא חוזרת לארץ היתה מתרחקת

## הכל שוחטין פרק ראשון חולין

מעיקרו לתלוש ולבסוף חברו ש"מ אמר מר השוחט במוכני שחיטתו כשרה והתניא שחיטתו פסולה ל"ק הא בסרנא דפחרא הא בסרנא דמיא ואיבעית אימא הא והא בסרנא דמיא ולא קשיא הא <sup>(1)</sup> בכח ראשון הא בכח שני וכי הא <sup>(2)</sup> דאמר רב פפא יהאי מאן דכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא ומית חייב מ"ט גירי דידיה הוא דאהני ביה וה"מ בכח ראשון אבל בכח שני גרמא בעלמא הוא <sup>(3)</sup> יתיב רב אחוריה דרבי חייא

אדם שם אלא מעצמו עלה: בסרנא דפחרא. גלגל של יוצרים של חרס ויש להם מוכני שמגלגלין בו כשחוקקין את הכלי: פחרא. חרס וחזירו בדניאל <sup>(3)</sup> בחלומו של נבוכדנצר חסף די פחר: סרנא דפחרא. שחיטתו כשרה שאדם מגלגלו: דמיא. שחיטתו פסולה שהמים מגלגלין אותו ואין שחיטה זו מכח אדם ותנן לקמן <sup>(7)</sup> <sup>(8)</sup> נפלה ושחטה שחיטתו פסולה דכתיב וזבחם ואלכלת <sup>(9)</sup> [דברים טו] מה שאתה וזבח אתה אוכל כו': בכח ראשון. מיד כשנטל הדף המעכב את המים והתחיל לגלגל וזכתלת גלגולו שחט <sup>(10)</sup> זמכח אדם שנטל הדף: בכח שני. לאחר שגלגלו המים את הגלגל פעם ראשונה ושניה: דכפסיה.

## לח: כירה פרק שלישי שבת

לאורכו בין לרוחבו טהור: **מתני'** אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ור' יוסי מתיר ולא יטמינה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה: **גמ'** איבעיא

### תוספות מסכת שבת דף לח עמוד ב

מעשה והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין כו' - מבעוד יום הביאוהו כדפירש בקונטרס ואין שום איסור כלל בהבאה כדתניא בפרק קמא (דף יח.) פותקין מים לגינה ומתמלאת והולכת כל השבת כולה ואסרו ברחיצה גזירה שמא יערבם בשבת ולערבם בשבת אסור משום תולדות האור וחשיבא כחדא גזירה ואם היינו מפרשים דבסילון היו בו נקבים וכשהיו רוחצים בשבת היו פותחים הנקבים ומתערבין הצוננין בחמין הוה אתי שפיר טפי דהשתא ליכא אלא חדא גזירה אטו חמי האורין [...]

## כלל גדול פרק שביעי שבת עה.

ליה כי היכי דליציל ציבעיה: הוהשוחטו: שוחט משום מאי חייב רב אמר משום צובע ושמואל אמר משום נטילת נשמה משום לובע. שזובע את הנשר של בית השחיטה ולקמן מפרש אמאי מיכוין לזובעו. וצביעה הואי צמשכן אז מלאכה: משום נטילת נשמה. דנטילת נשמה הואי צמשכן צאילים מאדמיס ותחש וחלזון:

### Les mots du jour à apprendre :

En face	פְּנֵי
De quoi parle-t-on ?	בְּמַאי עֹסְקִין
Quelle est sa raison ?	מַאי טַעְמִיהָ

## Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Edmond Mimoun ben Yahia , Micheline Esther bat Marie , Francine zari bat Esther

Quelle est la définition de Koah' Koh'o du Yad Rama dans Sanhedrin ? Est-il en Mah'loket avec Rachi ?  
 Quel est le Hidouch du Hazon Ich dans Koah' Koh'o de Chabbat ?



## יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף עז עמוד ב

אמר רב פפא האי מאן דכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא השיא מרוצת זרם המים עליו חייב מאי טעמא גירי דידיה נינהו אשקיל כדאמרין התם (ב"ק פ"א ב) הוּו שְקִילִי וְאִזְלִי בְּאוֹרְחָא וְאִי קְשִׁי לָךְ מְכַדִּי הַכָּא לֹא בְּדַאזְלִי מִכְחוּ עֵסִיקִין אֲלֵא כְּגוֹן שֶׁהִיָּה דְבַר מִפְסִיק בֵּין הַמַּיִם וּבֵינוּ וְנִטְלוּ וְנִמְצְאוּ הַמַּיִם בְּאֵין עֲלֵיו מְאִילֵיהֶן וְאִמְאִי מִיחִיב הָא לֹא כְחוּ הוּו וְתוּ מְאִי שְׁנָא מְדַרְבָּה דְאִמְרַן זֶרֶק בּוּ חָץ וְתָרִיס בִּידוּ וּבָא זֶה וְנִטְלוּ וְאִפִּילוּ הוּו קִדְמָא וְנִטְלוּ פְטוֹר דְּבַעֲיָדְנָא דְשַׂדָּא מִפְסִיק פְסִיקִי גִירִי אֲלֵמָא אִף עַל גַּב דְקָא שְקִיל לִיה לֵהוּוּ מִיַּדְעָם דְהוּוּ מִפְסִיק בִּינֵיהּ וּבֵין גִּירֵיהּ דְשַׂדָּא בִּיה פְטוֹר וְכ"ש הַכָּא דְהִנֵּי גִירִי לֹא מִכְחוּ קָא אִזְלִי וְאִמְאִי מִיחִיב לֹא תִקְשִׁי לָךְ דְאֵע"ג דְלֹא כְחוּ הוּו (דְמַחֲשֵׁב) [כִּיּוֹן דְמַחֲמַת] מַעֲשֵׂה דִידֵיהּ קָאִזְלִי כְכֹחוּ דְמִי דְהָא גִירֵיהּ כִּי קָאִזְלִי לֹא מַחֲמַת כְחוּ קָא אִזְלִי אֲלֵא מַחֲמַת דְשִׁבִיק לִיתֵרָה שֶׁל קֶשֶׁת וְאִזְלִי גִירִי מִמִּילָא וּמִיחִיב עֲלִייהּ הַכָּא נְמִי לֹא שְׁנָא. וְהִינּוּ דְקָאִמְרַן רַב פְּפָא גִירִי דִידֵיהּ נִינְהוּ וּמִיחִיב וְלֹא דְמִיָּא הָא מִילְתָּא לְזֶרֶק בּוּ חָץ וְתָרִיס בִּידוּ דְאֵלוּ הַתָּם כִּי סִלְקִיהּ לְתָרִיס מִיקְמִי דְנִימְטִי גִירָא לְגַבִּיהּ הוּו דְסִלְקִיהּ דְאִי לְבַתֵּר דְמִטָּא לְגַבִּי תָרִיס אִף עַל גַּב דְהוּוּ מִסְלִיק לִיה לְתָרִיס תּוּ לֹא הוּו אֲלֵא הוּו מִיקְטִיל אֲלֵא וְדִאִי עַל כְּרַחֲיָךְ בְּדִסְלִיקָהּ מִקְמִי דְנִמְטִי לְגַבִּיהּ עִסְקִין וְאִמְטוּל הִכִּי פְטוֹר דְכִי סִלְקִיהּ לֹא מִיָּד עֲבַד מְאִי אִמְרַת סוּף חָץ לְבָא הָא אִמְרַן כָּל סוּף הוֹרֵג לְבָא פְטוֹר דְגִרְמָא בְּעֵלְמָא הוּו אֲבָל הַכָּא דְכִי סִלְקִיהּ לְעִפְרָא דְמִפְסִיק בֵּין מִיָּא לְדִידֵיהּ מִיָּא הוּו נְגַעִי בְּהוּוּ עִפְרָא גּוֹפִיָּה כִּי סִלְקִיהּ לְעִפְרָא גִירִי דִידֵיהּ [הִיא] וְאִמְטוּל הִכִּי מִיחִיב תְּדַע דְהָא מִיָּת מַחֲמַת מִיָּא דְאֵתוּ לְבַתֵּר הִכִּי פְטוֹר כְּדִאִמְרִין וְהִנֵּי מִילִי בְכַח רָאשׁוֹן כְּלוֹמֵר הִכָּא דְמִיָּת מַחֲמַת מִיָּא דְאֵתִי בְכַח רָאשׁוֹן כִּי סִלְקִיהּ לֵהוּוּ מִדְעָם דְמִפְסִיק בִּינְתִיבִים וְהִינּוּ מִיָּא דְמִיעִקְרוּ מְדוּכְתִיבֵיהּ בְּשַׁעַת חִילוּק / סִילוּק / הַדְּבַר וְהַמִּפְסִיק וְאִינוּן מִיָּא דְמִיקְרִבִי לְדְבַר הַמִּפְסִיק אֲבָל מִיָּא דְאֵתוּ בְתֵר הִכִּי וְהִנֵּי כַח שְׁנֵי פְטוֹר דְגִרְמָא בְּעֵלְמָא הוּו כְּדִפְרִשִׁין. וְאִיכָּא לְפִירוּשֵׁי וְהִנֵּי מִילִי בְכַח רָאשׁוֹן שֶׁהַמַּיִם הַיּוֹרְדִין בְּשַׁע' שְׁפִינָה לְהֵן דֶּרֶךְ לֹא עֵמְדוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאִישׁ הַכְּפוֹת אֲבָל אִם עֵמְדוּ בְּדֶרֶךְ מַחֲמַת דְבַר שְׁעִיכְבָן וְלוֹסוּף נִמְשְׁכוּ מְאִילֵיהֶן וְהִלְכוּ לֹא גִירִי נִינְהוּ כְּדִאִמְרִין בְּפִרְקֵי הַבַּיִת וְהַעֲלִיָּה (ק"ז א) דְכָל הִיכָּא דְתִימִי מִיָּא וְהָרָא אִזְלִי לֹא גִירִי נִינְהוּ וְהִנֵּי תֵרִי פִירוּשֵׁי מַעֲלִי נִינְהוּ דְתִירוּיָהּ אֲלִיבָא דְהִילְכְתָּא סִלְקִי וְלֹא מִיחִיב עַד דְמִיָּת מַחֲמַת מִיָּא דְמִיעִקְרִי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְהוּו דְלֹא אִיעֲכַבּוּ בְּאוֹרְחָא דְאֵע"ג דְגִמְרָא לֹא הִנֵּי תִרְתִּי מִילִי קָאִמְרַן הַכָּא מְכַל מְקוּם חֲדָא דְאִמְרַן אִמְרַן וְאִידֵךְ אִף עַל גַּב דְלֹא פִירְשׁ בְּהִדְיָא כִּיּוֹן דְעַל כְּרַחֲיָךְ דִּינָא לֹא אִצְטְרִיךְ לְפִירוּשֵׁיהּ. מִיָּהּ פִירוּשָׁא בְתֵרָא דִיִּיק טְפִי מְשׁוּם דְלִפִירוּשָׁא קָמָא אִין לְדְבַר קְצָבָה וְתוּ דְכּוֹלְהוּ מִיָּא דְסִמְיָא לְהַדְדִי כְּחַד גּוֹפָא דְמוּ. וְאִית דְמִפְרִשֵׁי וְהִנֵּי מִילִי בְכַח רָאשׁוֹן כְּגוֹן שֶׁהִנִּיחוּ סוּמָךְ לְשַׁפְתֵּי הַמַּיִם וְהַשְׁפָּה מִדְרוֹן וּבְכַח רָאשׁוֹן כְּשִׁפִּינָה לְהֵן דֶּרֶךְ לְצַד זֶה נִפְלוּ עֲלֵיו דְהוּו כְחוּ אֲבָל בְכַח שְׁנֵי שֶׁהִנִּיחוּ דְחוּק / רְחוּק / קֶצֶת וְלֹא נִפְלוּ הַמַּיִם בְּצִאתָם מִגְדוּתֵיהֶן עֲלֵיו אֲלֵא לְאַחַר מִכָּאן הִלְכוּ עַד מְקוּם שֶׁהוּו שֶׁם גִּרְמָא הוּו וְלֹא מִכְחוּ. וְלֹא מִילְתָּא הִיא דְכִיּוֹן דְקָאִמְרִין דְגִירֵיהּ נִינְהוּ מֵה לִי כִי מְטוּ לְאַלְתֵּר מ"ל כִּי מְטוּ לְאַחַר זְמַן.

## חזון איש ב"ק סי' י"ד ס"ק י"ב

### **צ ג א י ש**

ומיהו צניצר הכדים צידים וכזו צכה ראשון ודלוי חייב ואפשר דאפי' צכה שני חייב כיון דצמטשו התחילו מיד המים לצוא על האש ואפי' דלענין שחיטה ורתיחה אמרו חונין ע"ז א' דכה שני לא השיב כה אדם אין לדמות מלאכה שצח להן שהרי פורש מלודק חייב לענין שצח ואפי' יצווד לאחר כמה שעות ולענין רתיחה כפי' פטור וכן לענין שחיטה לא השיב כה אדם, ולפי' אם היטה מחילה מפסקת בין האש והקדירה וסולק המחילה כדי שיתצטל הקדירה השיב מצטל, אף שהחום שצטל כמאכל בן דרוסאי היב כה שני, וכן אם סולק מחילה שהיטה בין הגינה והמים וצאו המים והשקו את הגינה חייב אפילו צאו המים צכה שני, אפי' דצפקת האש את הכלים וגשפכו המים פטור לענין שצח שאין מעטה אדם צניצו עדיין, אבל שקיל צידקא עדיף טפי, ומכא דחניא שצח י"ח א' פותקין מים לגינה ע"ש עם השיבה כו' אין ראי' דאפי' דכתם פותקין מים היונו להסיר המונע ומשמע דצצנה כפי' חייב משום משקה את הזרעים על המים שצכל היום, דכא תני כתם פותקין מוגמר וכתם אין המלאכה אלא הכצנעה.

בבא קמא סימן יד

### **חזון**

יש לעי' צכה דתמן שצח ק"ך א' דתי"ק מתיר גרם כיצוי ורי' אוסר מדרבנן, ולמה לא השיב צקיעת הכדים ע"י האש כחילוי, וחילו זרק חץ ושיצר את הכלים וכיצו המים שיצאו צכה ראשון כוי כיצוי ממש, ולי' דכיצוי אין דרכו צסויע כה אחר ולא השיב מלאכה לענין שצח, ואמנם למשי"כ לעיל סי' צ', דאצנו סו"מ שנפלו מראש בגג צרו"מ חיוצן משום אשו דממונו ולא משום אשו דחניו דהשיב כה שני כפי' חילו הזיקו המים אחרי שנצקעו הכלים כיב חיוצן משום אש דממונו וכלכך נית כאן חיוצ שצח, וכיכי שאין הפסק כלי בין המים להאש נחלקו הראשונים זיל צחר מ"ז צ', ואפשר דאף לרי"ת חינו אלא מדרבנן, ולי' דגם זה השיב גרמא לענין שצח.

Comment le Iglei Tal et le Biour Halakha sont-ils Poskim dans Koah Koh'o de Chabbat ? (facultatif)

### אגלי טל ביאורים מלאכת טוחן אות ה

(ד) והנה על סתירתו מפותקין מים לגינה יש להשיב. מהא דסנהדרין ע"ז: אמר רב פפא האי מאן דכפתי לחברי ואשקיל עלי' בידקא דמיא גירי דידי' הוא ומחייב. ופירש"י בכח ראשון שהניחו סמוך לשפת הים וכשפינה להם דרך מיד נפלו עליו אבל בכח שני שהניחו רחוק קצת ולא נפלו המים מיד בצאתם מגדרותיהן עליו אלא לאחר מכאן הלכו על המקום שהוא שם גרמא הוא ולא מכוחו(מח). וע"כ בהא דפותקין מים לגינה שפירש"י פותקין עושין נגר קטן משפת המעיין לגינה. נראה שרחוק קצת שיעור נגר קטן א"כ כשפותח והמים באים דרך הנגר קטן לגינה. הוא דומה ממש להא דסנהדרין בכח שני דחשוב גרמא. ובשבת כתיב לא תעשה כל מלאכה הא גרמא שרי. כדאיתא במכילתין ק"כ: לענין גרם כבוי. וכן בעירובין פ"ח. פירש"י דאי שפיך למים ברה"י ויוצאין לרה"ר פטור ע"ש. וה"נ כיון שלא השקה הגינה להדיא רק פותח מעיין הרחוק מגינה והלכו לגינה פטור וליכא גזירה:

### ביאור הלכה סימן רנב סעיף ה

להשמעת קול - עיין במ"א שמצדד לומר דנתינת חטים לתוך ריחים של מים בשבת ליכא חיוב חטאת דהטחינה אח"כ ממילא אתי והביא ראייה לזה מתוספות ד"ח ד"ה ולימא וכל האחרונים דחו ראיתו וכן בסמ"ג וסמ"ק שלפנינו לא נמצא שום רמז לזה וכן ברמב"ם פ"ח אין הוכחה לזה והסכימו האחרונים [היינו הא"ר והאבן העזר והדגמ"ר והח"מ] למה שמביא המ"א בעצמו ראייה מדברי התוס' דף י"ז ע"ב לענין מצודה דפורס מצודה ובשעת פריסתו נכנס החיה לתוכה ונלכדה דחייב אף דאתי ממילא וכן כשאופה בתנור אף שהאפיה ממילא אתי לבסוף מ"מ מקרי מעשה ממש אף שאינו מקרב האש לגבי הפת אלא הפת לגבי האש והאש פועל פעולתו לבסוף אפ"ה חייב וה"ה בענינו אף שהטחינה ממילא אתי לבסוף אפ"ה חייב ועיין באבן העזר שם עוד ראיות לזה. והנה כ"ז מיירי שהמסגרת של המים היה פתוח והוא נותן החטים לתוך האפרכסת ומתחיל תיכף אחר נתינתו להטחן [ואם יש תחתיה עוד תבואה אחרת יש לעיין אם יש בזה חיוב חטאת אפילו לדידהו ואינו דומה לנותן שמן לנר דקיי"ל דחייב משום מבעיר אף דבלא"ה ג"כ דולקת דאפשר דהתם דולקת יותר בטוב ע"י הוספת השמן וגם אפשר דהפתילה גופא מושכת עתה מן השמן הזה משא"כ בענינו ואפשר לאידך גיסא דכיון דהריחים טוחנין ובודאי יבוא גם לתבואה זו דומה לאפיה ובשול אף שאינו תיכף רק כיון שיהיה נאפה ונתבשל לבסוף חייב הרודה הפת בתנור והנותן הקדרה על האש וצ"ע]

**אבל אם פותח מסגרת המים בשבת נ"ל דאף להמ"א חייב** דהלא תיכף מתחיל להטחן והוא עושה מעשה ממש שעל ידו מסבב גלגל המים והריחים והוא דומה כאלו הוא עצמו היה מסבב הריחים בכחו דחייב וכעין דאמרינן בסנהדרין דאי אשקיל עליה בדקא דמיא אם בכח ראשון הומת חייב דכחו כגופו דמי וה"נ המים הראשונים שיצאו מכחו שהניעו הגלגלים עכ"פ הועילו בודאי שיטחן כגרוגרת על ידם ועיין ב"ק דף ס' דלענין שבת חמירא מלענין נזיקין. וראיתי להתפארת ישראל שכתב דריחים של רוח נ"ל דלכ"ע לית ביה חיוב חטאת אם נותן התבואה לתוך האפרכסת דהרי התראת ספק הוא שמא יפסוק הרוח באמצע ולא נהירא דאפילו אם יפסק הרוח תיכף מ"מ יטחן בודאי כגרוגרת והרבה יותר ע"י הריחים גופא כידוע שכל דבר שדוחפים בכח אפילו אם יפסק כח הדוחף יהיה מתנענע מעצמו עוד במקצת:

### Les mots du jour à apprendre :

Et si tu poses la question	וְאִי קְשִׁיָא לָךְ
Puisque	מְכַדִּי
Ca ressemble	דְּמִי

## Programme du jeudi

*L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat*

*Edmond Mimoun ben Yahia , Micheline Esther bat Marie , Francine zari bat Esther*

Quel est le Hidouch du Hatam Sofer dans les Dinim de Koah Koho dans Mikvé ? Comment le Mahazé Avraham et le Minhat Chlomo le comprennent-ils ?

### שו"ת מנחת שלמה תניינא (ב - ג) סימן לא

קונטרס החליבה בשבת - ובירורים בענין כחו וגרמא

**שאלה א. אם מותר לחלוב בשבת במקום שא"א ע"י נכרי ואיכא נמי הפסד גדול, ע"י תחיבת שפופרת בפי הדד וגורם בכך להחלב שיזוב מאליו דרך השפופרת.**

א

לכאורה נראה שנדון זה דומה ממש לאשקיל עליה בדקא דמיא או שוחט בסרנא דמיא דמבואר בחולין ט"ז ע"א שאם נשחטה בכח ראשון שחיטתו כשרה, הרי דאע"פ שהוא לא דחף כלל את המים לצאת אלא גרם את הגרת המים ע"י הסרת הדף המונע ואפי"ה חשבינן לכח ראשון ככח גברא וכמאן דשחט לה בידיים דמי וה"נ גם כאן אותו החלב שהוא סמוך לפי הדד ויוצא לחוץ תיכף עם תחיבת השפופרת שפיר חשיב כאילו הוא יוצא ממש ע"י פעולת האדם והיינו חולב ממש.

והן אמנם שלענין פסול מקוה מחמת תפיסת ידי אדם כתב השאילת דוד [בשו"ת שבסוף ספרו פסקי הלכות ח"א] בסי' ז' דהסרת הקרא"ן [ברז] אשר על ידו יורדים המים לבאר לענין מקוה לא נקרא תפי"א וכמו חופר צנור בצד הנהר אם פותח מסגרות הצנור שהולך מהנהר שאין זה נקרא לענין זה תפי"א אף בכח ראשון שהרי נלמד רק ממעין ומעין גופיה אף במקום דבעינן מים חיים כשר בבאר חפור שבאו המים ע"י חפירה כמו"ש המהרי"ק סי' נ"ו, וכמו כן אף המים שבאים ע"י שפתח המסגרת שמעכב יציאת המים לא נקרא זה תפי"א כן נראה ברור, וא"כ מה לי שפותח מסגרת צנור שמביא מים מנהר או מצנור שמביא מים מכלי עכ"ל, ונראה לכאורה דק"ו הוא מהתם דהא עיקר הטעם דתפי"א פסול הוא משום דכתיב יהיה טהור ודרשינן מיניה בזבחים כ"ה ע"ב הווייתן ע"י טהרה, ומצינן נמי לענין הטלת מום בקדשים דאיכא דס"ל דטעמא דאסור אף ע"י גרמא הוא משום דלא יהיה משמע נמי שלא יהיה בו מום, ואפי"ה אמרינן דהסרת המונע לא חשיב כהויה בטומאה, וכ"ש הכא גבי שבת דכתיב לא "תעשה" דדרשינן מיניה דדוקא עשיה הוא דאסור הא גרמא שרי דהסרת המונע חשיב רק כגרמא, מ"מ נראה דכיון דמצינן שלענין שחיטה רציחה ונטילת ידיים חשבינן לכח ראשון ממש ככחו מסתבר דה"ה נמי לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה דשפיר חשיב כמעשה בידיים. והא דגבי מקוה לא פסלינן בכה"ג משום תפי"א, משום דהתם לא פסול אא"כ האדם או דבר המקבל טומאה נוגע ועושה מעשה בגוף המים ולא סגי כלל בזה שמצד הדין מתיחס אליו, כיון שגם מעיין שהוא בידי שמים נעשה באופן זה שהאדם חופר בקרקע ומסיר בכך את המונע והמים עולים מעליהם.

**אולם ראיתי בשו"ת מחזה אברהם סי' מ"ב שכתב,** דלענין שבת דממעטינן גרמא י"ל דבהסרת המונע אף כח ראשון חשיב גרמא משום דבמשכן לא הוי גרמא עכ"ל, ועיקר ראיתו הוא ממ"ש החת"ס בחיו"ד סי' רי"ד דמה שהאדם מסיר הברזא וגורם למרוצת המים לא מיקרי הויה ע"י אדם כיון שהוא מסיר רק את המונע והמים נמשכים מאליהם, וכמו כן כתב שם בסי' נ"ב לענין גן שעליו גג ומכסה של זכוכית שנשאל אם מותר לפתוח את הגג בשבת כדי שיכנסו לשם קרני השמש המועילים לגידול הזרעים אי חשיב בכך כזרע או לא, והשיב דכיון שאינו עושה בידיים שום פעולה בגוף השמש או הזרעים אלא שהוא מסיר רק את המונע שחוצץ בין השמש והזרעים הוי רק כגרמא דאמרינן בשבת ק"כ ע"ב דשרי מדאורייתא ומביא שגם המהרש"ם בהשמטות לח"ג סי' מ"ד הסתמך על החת"ס הנ"ל גם לענין שבת עיין שם. ואף שראיתי להגאון מקוטנא בישועות מלכו סי' מ"ו, שסובר דה"ה נמי לענין מקוה שהמים הבאים מכח ראשון של הסרת המונע פסולים, מ"מ כל גדולי האחרונים הסכימו להלכה כהחת"ס דהסרת המונע לא חשיב כהווייתו ע"י אדם.

**ברם יש לתמוה טובא** מהמבואר בגמ' שבת ק"כ ע"ב דאסור לפתוח דלת כנגד המדורה בשעה שיש רוח מצויה גזירה אטו רוח שאינה מצויה, דלהדיא משמע דאי עביד הכי ברוח שאינה מצויה הוי מלאכה גמורה דאורייתא, ואין שום סברא לחלק בין פתיחת דלת בפני רוח ובין פתיחת גג לחדירת קרני השמש, וא"כ הרי מוכח ודאי מהכא שגם לענין שבת שפיר חייב בהסרת המונע ולא חשבינן ליה כסלוק תריס בעלמא. אך ראיתי שם במחז"א שכתב במפתחות לסי' מ"א דדוקא בשאר מלאכות דגמרינן מקרא דלא תעשה כל מלאכה הוא דאמרינן שרק עשיה הוא דאסור הא גרמא שרי, משא"כ הבערה דמפורש כתיב לא תבערו שפיר אסור אף בגרמא. ונמצא דלפי"ז לא קשה מידי מגמ' שבת הנ"ל דמיירי בהבערה. אולם חוץ ממה שאין נראה כלל לסמוך להלכה על חדוש גדול זה לחלק בין הבערה לשאר מלאכות, ואיפכא מצינן בחת"ס חאה"ע סי' כ' שכתב דהבערה קיל טפי ולמ"ד ללא יצאת אפשר לומר דאף אי גרמא אסור מה"ת בשאר מלאכות דאסור הוא משום דכתיב לא יעשה בקמץ כמו במחמץ דכתיב לא תאפה חמץ משא"כ בהבערה שפיר אמרינן דגרמא ודאי מותר, ועיי"ש שכתב כן גם לענין בשול בב"ח דגרמא שרי. גם מפורש כתב שם הר"ח דטעמא דחייב ולא חשיב גרמא הוא משום "דכיון דמשוי אורחא אפי' לרוח מצויה ללבנות ומחשב לכן אסור בשבת דהיינו מלאכת מחשבת", הרי להדיא דבזה שהוא עושה דרך לחדירת הרוח חשבינן לענין שבת כמעשה בידיים.

וכן ראיתי באגלי טל מלאכת זורע דף ט' ע"א שכתב דאף לפי מ"ש התבו"ש בסי' ג' שאם אחז סכין בידיו וריפה ידיו והסכין נפל ושחט פסול דלא חשיב ככחו כיון שאינו עושה מעשה כלל רק מסלק ידיו והסכין ממילא נפל, דמ"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה שפיר חייב בכה"ג שהוא מחשב לכך, וראה גם באבנ"ז או"ח סי' ע"ד עיין שם, ועיין גם בדברי מרדכי סי' כ"ב אות י"ג שהוכיח כן ממ"ש בגמ' שבת דף ג' ע"ב דאי שדי ליה אתי לידי חיוב חטאת דלהדיא מוכח שאף אם רק יפתח היד והחפץ יפול מאליו לארץ ג"כ חייב חטאת, וכן הוכיח האבנ"ז עצמו בחאה"ע הל' גטין סי' קפ"ט. ועיין גם באג"ט מלאכת טוחן דף פ"ד ע"א שכתב גבי פתיקת מים לגינה דלא חייב משום השקאה אא"כ היו הזרעים סמוכים ממש לשפת הים, אבל מ"מ כשההשקאה היא ע"י כח ראשון שפיר חייב חטאת כמבואר שם בסוגיא, ועיין אבנ"ז או"ח סי' קט"ז.

### Les mots du jour à apprendre :

Non-juif	נְכָרִי
Perte	הֶפְסֵד
On apprend	גְּמָרִינָן

### Biographies:

#### אבני נזר - Avnei Nezer, Iglei Tal

Rabbi Avraham Bornshtein (1838-1910) fut un grand Possek en Europe connu sous le nom de son responsa le Avnei Nezer. Né en à Bendzin en Pologne, il est descendant du Rama et du Chakh et le fils de l'auteur du Agoudat Ezov. Son fils est le célèbre Chem Mishmouel.

Dès son plus jeune âge, doté d'une mémoire phénoménale, il est reconnu comme un prodige et écrit des H'idouchim alors qu'il n'a que dix ans ! En 1852 il épouse la fille du célèbre Rabbi de Kotsk, et devient dès lors un fervent Talmid. Il est nommé Av Beit Din de Sochatzov et des milliers de H'assidim se rapprochent lui afin de puiser de ses lumières. Il devient le fondateur et premier Rabbi de la dynastie hassidique Sochatzover. Il faisait preuve d'une immense dévotion envers ses étudiants, avec lesquels il étudiait pendant huit

#### יד רמ"ה - Yad Ramah

Le Rav Méir Halévi ben Todros Aboulafia est né d'une famille riche et érudite séfarade à Burgos en 1170 et décédé 1244 à Tolède, où il a vécu depuis sa jeunesse. Là-bas il devient Dayan à 30 ans au Beit Din de la ville, aux côtés du Ri Migash et du Manhig, ainsi que Roch Yeshiva. Il s'oppose aux idées philosophiques du Rambam, tandis qu'il accueille favorablement ses décisions Halah'iques. Il jouit d'une telle estime à Tolède qu'à la mort de son père, en 1225, le titre honorifique de Nassi que celui-ci portait, lui est transmis.

Son ouvrage célèbre, le Yad Rama (de son acrostiche), rassemble ses commentaires sur le Talmud (probablement dans sa globalité), mais seules quelques parties sont conservées, notamment sur Baba Batra et Sanhedrin (ainsi que quelques fragments sur Brah'ot, Guitin et Kidoushin).

Toutefois, l'essentiel de son travail a été transmis via son influence sur Rav Asher ben Yehiel, le Rosh, et sur son fils, Yaakov ben Asher, l'auteur des Arba'a Tourim (la section Even Ha'Ezer de ce livre est d'ailleurs construite sur les considérations juridiques du Yad Ramah), ainsi que par la Chita Mekoubetset de Rav Betsalel Ashkenazi.

heures chaque jour, donnant plusieurs shiourim (conférences) au cours de chaque journée. Dans son introduction à son livre, le célèbre Igley Tal, il a noté qu'il consacrait toutes ses énergies à l'enseignement de la Torah à ses élèves. Ses deux grands ouvrages sont le Avnei Nezer, un responsa en 7 volumes sur le Choulh'an Aroukh, et le Igley Tal sur Shabbat, qui est devenu un incontournable dans les Batei Midrash.

Autorité juridique majeure, ses responsa étaient sollicités par de nombreux Rabbanim dont le Ramban, le Rashba, le Rash de Sens et les Sages de Lunel. Cependant, seules quelques dizaines ont été préservées, et imprimées dans le recueil Or Tzaddikim

Il est l'auteur de la rédaction d'un rouleau de Torah servant de correctif pour les scribes d'Espagne, mais aussi de France, d'Allemagne et d'Afrique du Nord.

Il a également écrit le Massoret Seyag LaTorah, contenant des notes massorétiques sur l'écriture pleine et défective des mots dans la Pentateuque, arrangés par ordre alphabétique. Il a été imprimé à Florence en 1750 puis à Berlin, en 1761.

<b>Liste des 79 Sougiot étudiées sur Matmidim</b>			
<b>Sougiot de Brah'ot</b>			<b>Sougiot sur les H'aguim</b>
1. Birkot Hatorah	14. Brah'a sur un interdit	33 -34. Birkat Hagomel	<b>Hanouka</b> 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2)  <b>Pourim</b> 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim  <b>Pesssah</b> 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes  <b>Sefirat Haomer</b> 21. Un seul grand compte  <b>Roch Hachana</b> 35. Les trois Livres  <b>Soukot</b> 36. Mitstaer
2. Choméa Kéoné	15. Anigrone	38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit	
3. Arévout	17. Birkat Haguefen	39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli	
4. Kavana dans le Chema	18. Natei Inchei	40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot	
5. Position pour le Chema	19. Birkat Haréah'	41. Hatov Véhamétiv sur le vin	
6. Méah Brah'ot	22. Les jus	42. Cheva Brah'ot (1)	
7. Amen Yetoma	23. Trima	43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot	
9. Les quantités pour les Brah'ot	24. Pat Kisnin (1)	46. Birkat Halevanah	
10. Les Brah'ot de consommation	25. Pat Kisnin (2)	47-49. H'azarat Hachats'	
11. Brah'a Chééina Tsrih'a	26. Les Apéritifs		
12. Ikar Vétafel	27-31 Zimoun		
13. Mééin Chaloch	32. Tefilat Haderekh		
<b>Sougiot générales</b>			
37. Bal Tossif	54. Mitsvot lav lihanot nitanou	57. Zerizim makdimim lemitsvot	
50. Tokh Kédé Dibour	55-56. Mitsvat Assei	71. 72. Haossek Bamitsva	
51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	Chehazman grama	Patour Minhamitsva	
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o			
<b>Chabbat – Melekhet Mah'chevet</b>			
59. 60. 61. Mit'assek	65. 66. 67. 68. Psik Récheh	75. 76. 77. 78. 79. Grama	
62. 63. 64. Davar Chééno	69. 70. Melakha chééina		
Mitkaven	tsrikha légoufah		
<b>Yorei Dé'ah</b>			
73. 74. Maaser sur les gains			